

Jasper het Lam: 'Het antibioticagebruik per koe is niet hoger dan het gebruik per mens'

Antibioticagebruik in beeld

Drie dierenartspraktijken hebben de handen ineengeslagen om het gebruik van antibiotica terug te dringen. Een bedrijfsgezondheidsplan en een cursus medicijngebruik behoren tot de speerpunten. Ook bespreekt de dierenarts met de veehouder diens antibioticagebruik ten opzichte van collega's.

tekst **Florus Pellikaan**

De maatschappelijke roep om een transparanter en lager antibioticagebruik wordt almaar sterker. Onlangs besteedden de landelijke media er weer veelvuldig aandacht aan en stelde minister Verburg van LNV het apotheekrecht van dierenartsen zelfs ter discussie. De sector speelde zelf in december 2008 al in op het thema door het ondertekenen van het antibioticaconvenant. Hierin heeft de totale veehouderijsector vrijwillig afspraken op papier gezet over het terugbrengen van het antibioticagebruik in de komende drie jaar.

De Groningse dierenartspraktijken Zuidhorn, Noord-West-Groningen en Van Stad tot Wad hebben naar aanleiding hiervan de handen ineengeslagen en een project opgestart om veehouders te helpen bij het gericht inzetten van antibiotica.

'Het convenant verplicht ons als zelfstandige dierenartsen tot 2012 nog helemaal niks. Toch nemen wij onze verantwoordelijkheid. Het verhaal dat dierenartsen te veel antibiotica zouden voorschrijven is naar buiten gekomen, maar met elkaar zijn we nog niet in staat geweest om het tegendeel te bewijzen', vertelt Jasper het Lam van dierenartsenpraktijk Zuidhorn. 'We weten namelijk niet exact waar de individuele veehouder en de dierenarts staan wat antibioticagebruik betreft. We hebben alleen gemiddelde cijfers uit het LEI-rapport dat geba-

seerd is op informatie van de farmaceutische industrie. Met dit project willen we inzichtelijk maken hoeveel antibiotica veehouders en dierenartspraktijken gebruiken om aan de hand daarvan gericht actie te ondernemen.'

Antibioticagebruik vergelijken

De drie dierenartspraktijken, die vaker dergelijke projecten samen opzetten onder de naam 3D+, hebben gezamenlijk meer dan 80.000 runderen onder hun hoede. Volgens Siert-Jan Boersema van Van Stad tot Wad is het project onder andere bedoeld om veehouders bewust te maken van hun antibioticagebruik. Dierenartspraktijk Zuidhorn heeft een programma ontwikkeld dat per klant jaarlijks een factuurevaluatie uitdraait en in kaart brengt hoeveel diergeneesmiddelen een veehouder gebruikt. In het overzicht staat ook hoeveel eenheden dit per 100 koeien is en hoe zich dit verhoudt ten opzichte van andere veehouders.

'Zeker de klanten die kritisch naar hun bedrijf willen kijken, vinden dit geweldig. Er is tenslotte niets leuker dan jezelf vergelijken met anderen. Wat betreft krachtvoer, productie en bedrijfseconomie zijn er veel cijfers bekend, van medicijngebruik niet. Met deze cijfers in de hand kunnen wij een veehouder vragen waar de diergeneesmiddelen blijven. Veehouders gaan zelf ook eerder vragen stellen wat er op hun bedrijf aan schort', stelt Jeroen Houwing van dierenartspraktijk Noord-West-Groningen.

V.l.n.r. de dierenartsen Jasper het Lam, Jeroen Houwing en Siert-Jan Boersema

Jasper het Lam heeft een concreet voorbeeld van een veehouder bij wie deze manier van bespreken positief heeft bijgedragen aan vermindering van het antibioticagebruik. 'Uit het overzicht kwam bij een veehouder naar voren dat hij twee keer zoveel nageboortecapsules en Excenel gebruikte dan collega-veeouders. Normaal heb je dat als dierenarts niet in de gaten, maar door dit overzicht valt je oog er direct op. In gesprek met deze veehouder kwam naar voren dat hij veel problemen had rond afkalven. We hebben aan de hand daarvan afgesproken alle koeien voor afkalven een vitamine E-met-seleniumbolus te geven, waardoor problemen en dus antibioticagebruik voorkomen kunnen worden.'

De drie dierenartspraktijken gaan de uitdraaien de komende periode voor alle bedrijven maken die aan bedrijfsadvisering deelnemen. Deze data-analyse vormt samen met de dier- en bedrijfsinspectie de basis voor het formuleren van doelen waar het komende jaar aan gewerkt gaat worden. Daarnaast vullen de veehouder en dierenarts ook samen een sneltest in om vast te stellen welke diergezondheidsaspecten binnen het bedrijf aandacht vragen. Samen met een bedrijfsspecifiek behandelplan resulteert dit in het bedrijfsgezondheidsplan dat jaarlijks wordt geëvalueerd en geüpdatet.

'In het behandelplan staat voor vrijwel alle aandoeningen wat je als veehouder preventief en curatief kunt toepassen', vertelt dierenarts Siert-Jan Boersema. 'Dit alles stellen we op tegen betaling van het uurtarief dat we bij bedrijfsadvisering hanteren, maar niet alles wordt in rekening gebracht. Het is ook voor een deel service.'

Jaco Roseboom: 'Dierenarts moet zeggen wat wij fout doen'

Heleen en Jaco Roseboom

'Voor ons is de dierenarts meer dan alleen iemand die bij problemen in actie komt. Daarom zijn wij ook erg enthousiast over dit project', stelt Jaco Roseboom, die samen met zijn

vrouw Heleen Roseboom 110 koeien melkt in het Groningse Bedum. 'We werken al geruime tijd met een bedrijfsspecifiek behandelplan en dat is erg praktisch. Ik weet niet uit mijn hoofd welke antibiotica ik bijvoorbeeld moet spuiten tegen een ontstoken navel. Nu staat voor alle aandoeningen de behandeling op papier.'

Roseboom verwacht en krijgt veel feedback van zijn dierenarts van Van Stad tot Wad. 'Omdat wij iedere dag op ons bedrijf lopen zijn we in zeker opzicht bedrijfsblind. De dierenarts die om de zes weken ons bedrijf bezoekt voor bedrijfs-

Naast de bedrijfsspecifieke aanpak maakt ook een cursus medicijngebruik deel uit van het project. 'Het moet vooral een laagdrempelige en gezellige middag in de stal worden. We willen de spuitvaardigheden, het aanleggen van een infuus en het schatten van gewicht weer wat opfrissen', vertelt Jeroen Houwing. 'Ook is er veel onwetendheid over welk middel je onder de huid of in de spier moet spuiten.'

Jasper het Lam vult aan: 'Het belang van een goede diagnose willen we ook weer onder de aandacht brengen. We komen nog te vaak een dier tegen dat eerst door de veehouder is behandeld zonder dat hij wist wat de koe mankeerde. Helpt het niet, dan worden wij er pas bijgeroepen. In zulke situaties is het beter eerst even de dierenarts telefonisch te raadplegen.'

Schaalvergroting risico

Volgens de drie dierenartsen zit de melkveehouderij wat antibioticagebruik betreft al heel goed. 'Het antibioticagebruik per koe is niet hoger dan het gebruik per mens. Het pijnpunt zit in de intensieve veehouderij. Maar volgens voorlopige cijfers is het totale antibioticagebruik in 2008 over alle sectoren in Nederland met twaalf procent gedaald. Het belangrijkste is dat we het gebruik nu transparant en daardoor beheersbaar maken', stelt Het Lam. 'De schaalvergroting met weinig arbeid in de melkveehouderij is bovendien een risico. Mismanagement mag niet gecamoufleerd worden met antibiotica.'

Volgens Houwing is het bovendien goed mogelijk dat na 2012 een limiet voor antibioticagebruik en een verplicht bedrijfsbehandelplan onderdeel gaan uitmaken van de kwaliteitsborging zuivel op melkveebedrijven. 'Hier willen we als vooruitstrevende dierenartsen graag samen met vooruitstrevende melkveeouders ongedwongen op vooruit lopen.'

adviesing, moet daarom zeggen wat hij ziet en wat wij fout doen. We willen graag onze werkwijze zo inrichten dat we zieke dieren voorkomen. Daarin moet de dierenarts een rol spelen.' Om antibiotica te besparen legt Roseboom veel nadruk op preventie. Het dragen van melkershandschoenen, dippen, hygiëne rond afkalven en droogzetten en enten tegen ibv, pinkengriep en blauwtong maken daar deel van uit. 'De vergelijking van ons antibioticagebruik met dat van collega's is nog niet gemaakt, maar jaarlijks gebruiken we voor ongeveer 5000 euro medicijnen.'